

3. Šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti (§ 153 TrZ)

Obdobně jako u trestného činu ublížení na zdraví se nabízí, že zaměstnavatel – právnická osoba – neprovede opatření dle § 8 odst. 2 písm. b) *in fine* TOPO, pročez může být trestně odpovědný.

4. Nedovolené přerušování těhotenství se soublasem těhotné ženy (§ 160 TrZ)

V tomto případě bude trestně odpovědná právnická osoba, která se bude „specializovat“ na umělé přerušování těhotenství některým ze způsobů, který není přípustný podle zákona o umělém přerušování těhotenství.

5. Neoprávněné odebrání tkání a orgánů (§ 164 TrZ)

Jako příklad lze uvést právnickou osobu, jejímž „předmětem podnikání“ bude odběr orgánů nezákonným způsobem. Jde o trestnou činnost páchanou právnickými osobami (pseudoklinikami), které „akceptují“ lidské or-

gány jako platidlo, popř. které za odebraný (v lepším případě párový) orgán vyplácí „dárce“ určité finanční částky, jež navíc častokrát nedosahují skutečné hodnoty „darováno“ orgánu.

V. Závěr

Na závěr nezbývá, než položit zákonodárci jednoduchou otázku – *Quo vadis?* Pokud až do novely zákona o trestní odpovědnosti právnických osob provedené zákonem č. 183/2016 Sb. byl výčet trestných činů, kterých se může dopustit právnická osoba, pozitivní a v tomto výčtu nebyl uveden žádný trestný čin proti životu a zdraví, představovala změna na negativní výčet kardinální zásah do chápání trestní odpovědnosti právnické osoby za trestné činy proti životu a zdraví, když podle pozitivní právní úpravy se právnická osoba nemůže dopustit tolika čtyř trestných činů proti životu a zdraví.

Kladu si tak otázku, zda lze očekávat další vývoj ve výčtu trestných činů proti životu a zdraví, kterých se může právnická osoba dopustit, anebo zda nejsou takové otázky na pořadu dne. ■

RECENZE

Grygar, T. Specifika řízení o přestupku právnické osoby. Praha: C. H. Beck, 2020, 168 s.

Reforma správního trestání v České republice, ke které došlo v r. 2017, přinesla řadu významných změn jak v oblasti hmotněprávní, tak i procesněprávní. Vedle některých zásadních koncepčních změn, značně judicializace řízení a jednoznačné inspirace trestněprávní úpravou došlo nejen k zavedení či upřesnění a doplnění řady institutů, ale též k jejich změnám či nahrazení jinými. Výrazně se změnila mj. koncepce členění správních deliktů, kdy pojem přestupek zahrnuje nyní všechny správní delikty vyjma správních deliktů pořádkových, disciplinárních a platebních. Základy správněprávní odpovědnosti právnických osob za přestupky, jakož i řízení o nich, jsou tedy nově upraveny v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, samozřejmě se zachováním speciality zvláštních právních úprav a subsidiarity správního řádu.

Recenzovaná monografie se věnuje zejména procesněprávním institutům a aspektům odpovědnosti právnických osob za přestupky, se zaměřením na ty, které jsou výlučné a specifické právě pro řízení o přestupku právnické osoby, mj. i v důsledku toho, že právnická osoba je uměle konstruovaný subjekt práva, na rozdíl od osob fyzických. Je velkým kladem monografie, že se její autor zaměřuje zejména na (možné) problematické aspekty právní úpravy a její aplikace v praxi, neboť – i když je nová úprava bezesporu přínosem a odstranila řadu dřívějších nedostatků – ani ona se nevyvarovala některých sporných či problematických ustanovení. Byť je publikace zaměřena procesněprávně, nelze se samozřejmě vyhnout základním hmotněprávním analýzám problematiky odpovědnosti právnických osob za přestupek, neboť je nelze od sebe oddělovat a jedna často podmiňuje či ovlivňuje druhou. Současně má řada institutů svůj dopad jak

do oblasti práva hmotného, tak i procesního, a jejich výlučné zařazení do jedné či druhé oblasti je značně problematické. Je třeba vyzvednout, že takto komplexně a podrobně nebyla doposud daná problematika monograficky v ČR zpracována.

Z pohledu zvolené struktury monografie je třeba konstatovat, že je logicky členěna, a od nezbytného právně-teoretického úvodu hmotněprávního charakteru autor bezprostředně přechází k jednotlivým procesněprávním institutům a aspektům přestupkové odpovědnosti právnických osob. Každá kapitola má svůj dílčí úvod i shrnutí, což je velkým přínosem pro čtenáře. Je zde vždy nastíněn obsah kapitoly, základní výzkumné otázky a problematické aspekty, na něž bude kapitola zaměřena, jakož pak shrnuty i dílčí závěry, ke kterým autor dospěl. Z kvality a hloubky odborného zpracování monografie je patrné, že jde o problematiku, ve které se autor velmi dobře odborně orientuje, a to jak z pohledu právně-teoretického, tak i praktického, což ostatně dokládá i jeho dosavadní bohatá publikační činnost k dané tematicce.

V první kapitole je věnována pozornost základní otázce, co se rozumí pojmem správněprávní odpovědnost, a zda, popř. jaký, je rozdíl mezi správněprávní odpovědností (*responsibility*) a tzv. správněprávní zavázaností (*liability*). Velmi zajímavé je v této kapitole též autorovo zamyšlení nad tím, zda je stávající právní úprava odpovědnosti právnických osob za přestupky slučitelná s teorií fikce právnických osob dle občanského zákoníku.

Další kapitoly se již věnují převážně procesněprávní problematice. Nejprve je analyzováno právo právnické osoby na obhajobu v řízení o přestupku. Vedle zodpovězení stěžejní otázky, zda lze právnickou osobu jako umělý útvar vůbec považovat za nositele ústavně garantovaného práva na obhajobu, je zde rovněž nastíněn přehled procesních práv, kterými právnická osoba disponuje

v přestupkovém řízení. Poté následuje kapitola zabývající se specifiky procesního jednání právnické osoby v řízení o přestupku. Autor analyzuje procesní způsobilost právnických osob v tomto řízení a zodpovídá řadu problematických, nicméně v praxi se hojně vyskytujících otázek, kupř: Může být s ohledem na možný střet „zájmů“ obviněná fyzická osoba či poškozený v témže řízení osobou jednajícím jménem právnické osoby? Může být osoba jednajícím v řízení o přestupku jménem právnické osoby vyslýchána jako svědek? Pokud ano, jaké jsou limity této kumulace? V další kapitole je věnována pozornost konkurenci řízení o přestupku právnické osoby s trestním řízením pohledem zásady *ne bis in idem*. Velmi podrobně je zde analyzována hmotněprávní (překážka *res iudicata*) i procesní (překážka *lis pendens*) rovina zásady *ne bis in idem* ve vztahu ke zkoumané problematice, a to jak z pohledu právní nauky, tak i praxe. Monografie neopomíjí ani zásadní otázku přechodu přestupkové odpovědnosti právnické osoby na právního nástupce. Je otázkou, zda k přechodu odpovědnosti dochází pouze v případě univerzální, nebo i singulární sukcese, jakož i to, zda odpovědnost z právnické osoby může přecházet opět jen na osobu právnickou, či i na jiné subjekty. Pro praxi je též zásadní otázka, zda právní nástupnictví v rovině hmotněprávní má za následek rovněž nástupnictví procesní, tj. zda nástupnická právnická osoba přebírá stav řízení, který tu byl v době zániku „původní“ právnické osoby, a zda je vázána jejími procesními úkony, či nikoliv. Další kapitola je zaměřena na dokazování, resp. přesněji na specifické aspekty této fáze řízení ve vztahu k právnickým osobám. Autor se z tohoto pohledu věnuje především otázce přičitatelnosti, liberace, či fakultativnosti ústního jednání. Předposlední

kapitola rozebírá zcela nový zajišťovací institut v řízení o přestupku právnické osoby, a to zákaz zrušení, zániku a přeměny obviněné právnické osoby. Závěr monografie je pak věnován otázce ústavní (ne)konformity § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který zakotvuje nepravou retroaktivitu ve vztahu k délce a běhu promlčecí (prekluzivní lhůty).

Autor uvádí, že „v obecné rovině si monografie klade za cíl prostřednictvím podrobné analýzy problematických bodů právní úpravy řízení o přestupku právnické osoby upozornit na její zásadní nedostatky (a zejména na antinomie mezi některými ustanoveními PřesZ, jakož i ustanoveními PřesZ a jiných právních předpisů) v rovině teoretické, legislativně-technické i čistě praktické, a v důsledku toho pak v odůvodněných případech navrhnout řešení *de lege ferenda*“. Pokud mohu závěrem shrnout své názory, lze jednoznačně konstatovat, že předmětná monografie více než splnila cíl, o kterém autor hovoří v jejím úvodu. Domnívám se, že publikace jako celek poskytuje vysoce odborně fundovaný pohled na danou problematiku i její dílčí aspekty, vykazuje vyváženost i logickou uspořádanost s věcnou návazností dílčích otázek zpracovávané problematiky. Ocenit je třeba i autorovu schopnost selekce zásadních a systematicky uspořádaných informací k danému tématu, schopnost poukázat na problematické aspekty právní úpravy i navazující aplikační praxe, jakož i předložit své odůvodněné a argumentačně podložené názory na jejich řešení *de lege ferenda*. Publikace je bezesporu výsledkem precizní vědecké práce a bude vítaným přínosem jak pro představitele právní nauky, tak i praxe.

doc. JUDr. Kateřina Frumarová, Ph.D., Olomouc

JUDIKATURA

SOUDY ČR

Nejvyšší soud České republiky: Nemajetková újma při zkrácení života umírající osoby blízké

§ 2956, § 2959 ObčZ
§ 153 odst. 2 OSŘ

Uložil-li soud poskytovateli zdravotní péče zaplatit žalobcům jednorázovou náhradu za zásah do rodinných vztahů vyvolaný tím, že pro nedostatky v poučení pacienta lékařem o možnostech dalších vyšetření byla opožděně nasazena odpovídající léčba a nebyl o několik měsíců oddálen nevratně se blížící konec života osoby blízké pozůstalým, rozhodl o jiném nároku, než který žalobci učinili předmětem řízení, jestliže v žalobě požadovali jednorázovou náhradu za usmrcení osoby blízké v důsledku nesprávné diagnózy.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 28. 2. 2018, sp. zn. 25 Cdo 1725/2016

K věci: Soud prvního stupně zamítl žalobu na zaplacení částky 240 000 Kč s příslušenstvím každému ze ža-

lobců. Vyšel ze zjištění, že obvodní lékařka E. F. odeslala poškozenou O. P. (manželka žalobce a matka žalobkyně) pro bolesti břicha na vyšetření do zdravotnického zařízení provozovaného žalovanou, kde její zaměstnanec gastroenterolog L. G. dne 1. 9. 2008 diagnostikoval Crohnovu chorobu, nikoliv onkologické onemocnění. Poškozená ovšem trpěla zhoubným nádorem tlustého střeva, jemuž dne 1. 10. 2009 podlehl. Správná diagnóza byla určena vyšetřením dne 11. 5. 2009, teprve poté byla zahájena onkologická léčba. Soud na základě znaleckých posudků učinil závěr, že postup L. G. byl *lege artis*, ačkoliv podle všeho vyhodnotil nárůst nádorových markerů v krvi nesprávně. Dodržel však standardní medicínský postup, i když nelze vyloučit, že výjimečně pečlivý a všímavý lékař by v daném případě zvolil jinou diagnostickou metodu, která by nádor prokázala dříve. Podle názoru znalců nebyl ani po řadě vyšetření, která poškozená podstoupila, do konce r. 2008 přesvědčivý důvod ke konzultaci s onkologem. Vyšetření, která žalovaná provedla, byla dostatečná, jiná pracoviště by další vyšetření neprováděla. Poškozená trpěla agresivním a rychle probíhajícím nádorem, který měl vzácný a neobvyklý průběh, pro který bylo možno jej diagnostikovat až v době výskytu metastáz v jiných orgánech. V době od června do září 2008 šlo již o čtvrté stadium onemocnění, které nemohlo skončit jinak než smrtí pacientky. Ze strany žalo-